

72187

V torek 19/6 900 pri dnevnem red
 Resolucije " gariusi od 127 me prog.
 razpis.
 Prvomestoval: Flis - pi. mizi.
 dr. Schlegel per
 18000
 dr. Fedar
 Strojic
 Karlin
 dr. Lampe, in
 Jajovic
 Ruzic
 Kuper zepic
 Koblar
 Zichler
 Coma

II. slovenski katoliški shod.

dr. palenčički fi - 10 tobi kraj sedel
 dr. Jakuš
 dr. Jank
 Gostinčar
 dr. Jančič
 Kalan

I. Resolucije odseka za krščansko življenje.

Predsednik: Generalni vikarij J. Flis

I. a) Slovensko ljudstvo, zbrano ob koncu XIX. stoletja na II. slov. katol. shodu, se klanja Kristusu, nesmrtnemu kralju vseh vekov, in posvečuje XX. stoletje Njegovemu presv. Srcu;

b) izreka neomejeno zvestobo, vdanost in pokorščino Kristusovemu namestniku na zemlji, vrhovnemu poglavarju katoliške cerkve, svetemu Očetu Leonu XIII.; zaupanje, vdanost in verno pokorščino svojim škofom, ki po njih vlada sv. Duh cerkev božjo; spoštovanje duhovnikom, ki kljub človeškim slabostim nikdar ne izgubé skrivnostne oblasti mašniškega posvečenja;

c) obsoja sovražne napade nekaterih zaslepljenih slovenskih sinov zoper Kristusa in njegovo cerkev, zoper papeža in škofa, zoper duhovnike, redovnike in druge katoliške može.

II. Drugi slovenski katoliški shod se hvaležno spominja, koliko lepih sadov je rodil I. slov. katoliški shod za krščansko življenje med Slovenci, kako se je okrepila katoliška zavest in edinnost, ustanovile se po tolikih krajih Marijine družbe, namnožili se misijoni, razširilo in poživilo se češčenje sv. Rešnjega Telesa; poudarja iznova osnovne resolucije, sklenjene tedaj (tretji red, stanovske družbe, rokodelska društva, družbe treznosti, Vincencijeve družbe), priporoča pa še posebej proti mnogim sovražnikom, ki zasekavajo slovenskemu narodu globoke rane, naslednje pripomočke:

a) snujejo naj se zlasti za mladeniče in može Marijine družbe;

b) osnujejo naj se po posameznih župnijah katoliška bralna in izobraževalna društva ter farne knjižnice;

c) dela naj se z vsemi močmi na to, da se prej ko prej ostvari misel o škofovih zavodih, ki naj bi bili semenišče krščanske, resnično bogoljubne in rodoljubne inteligence;

d) ker pa ni mogoč krščanski preporod brez božje pomoči, naj se širi še dalje vsebolj češčenje presv. Srca Jezusovega, češčenje svetega Rešnjega Telesa, pa češčenje Matere Božje; naj se množi prejemanje sv. zakra-

Dr. Lampe, in - povis: Naj. Slovenci
 žele naj se izpusti izraz
 zaslepljenih " izpusti izraz
 Flis" naj fortavljem o predlogom
 Krji: "za raj na re izraz
 obvezni 7"
 Na drugi za to, da se to izraz izpusti

mentov, nasledujejo evangeljski sveti, goji skupna molitev, širi umevanje liturgije, neguje v cerkvah liturgično in ljudsko petje.

(Poročevalec dr. Aleš Ušeničnik.)

II. Resolucije šolskega odseka.

Predsednik: Kanonik dr. Andr. Karlin.

a) Ljudske šole in učiteljsišča.

1. V zmislu svetega očeta Leona XIII. in v edinstvu s svojimi višjimi pastirji — avstrijskimi škofi — obnavlja drugi slovenski katoliški shod zahteve vseh katoličanov po katoliških javnih šolah in katoliških učiteljsiščih, v zavesti, da sedaj veljavni ljudskošolski zakon ne daje zadostnega poročstva za krščansko vzgojo mladine.

2. Ker je malo upanja, da bi državni zbor v bližnji bodočnosti ugodil pravicam svete Cerkve in želji katoliškega ljudstva, naj deželni zbori po slovenskih kronovinah šolske postave v tem zmislu prenaré, kolikor je to mogoče v področju njih avtonomije, kar zahtevaj slovensko ljudstvo pri izbiri in volitvi deželnih poslancev.

3. Dokler se ne izvedejo zakonitim potom opravičene zahteve gledé na šolo in vzgojo, snujejo naj se zasebne katoliške ljudske šole, zlasti redovne. Vsem redovnikom in redovnicam, ki delujejo za krščansko vzgojo slovenske mladine, kakor tudi šolski družbi svetega Cirila in Metoda, izreka katoliški shod svoje priznanje in zahvalo.

4. Drugi slovenski katoliški shod toplo priporoča snovanje katoliških učiteljsišč po slovenskih deželah. Zato pohvalno omenja obeh zasebnih učiteljsišč: pri čč. šolskih sestrah v Mariboru in čč. gg. uršulinah v Ljubljani, ki se trudijo vzgajati v pravem verskem duhu bodoče učiteljice. Za pripravnike pa naj se prej ko prej uravna primeren konvikt, kakršnega namerja graditi društvo „Pripraviški dom“ v Ljubljani.

5. Protiversko gibanje, ki se je zaneslo tudi med slovensko učiteljstvo, drugi slovenski katoliški shod najostreje obsoja. Opozarja na to nevarno gibanje, naj se že imenuje socialno-demokratsko (jungovsko) ali liberalno, zlasti zato, ker popolnoma nasprotuje celo sedaj veljavnim šolskim zakonom, ki govoré o versko-nravni vzgoji otrok. Z veseljem pa pozdravlja začetek krščanske organizacije med učiteljstvom in delovanje katoliškega šolskega lista „Slovenski učitelj“.

6. Drugi slovenski katoliški shod ponavlja zahtevo, naj postavi višja šolska uprava ljudsko šolo in učiteljske pripravnice na edino pravo pedagoško-didaktiško podlago maternega jezika, kakor to zahtevajo državni osnovni in šolski zakoni. Zato mora biti učni jezik na vseh šolah, Slovencem namenjenih, slovenski. Ker se to doslej še ni zvršilo, zahteva katoliški shod, da se odstranijo nepostavne razmere, ki vladajo zlasti pri šolstvu na Koroškem, pa tudi na Štajerskem in Primorskem. Katoliški shod dalje zahteva, naj šolske oblasti po vseh deželah, kjer bivajo Slovenci, skrbé tudi za slovenske manjšine tako, da se povsod, kjer se nahaja postavno število otrok, osnujejo javne ljudske šole s slovenskim učnim jezikom. Ako pa število slovenskih otrok ne dosega postavnega števila za vstanovitev slovenske šole in

... in glavnem ...

D. Javljita (menda) [govorec pr. 29] No prepoved ...

... in ...

... in ... 19/6900

... in ...

... in ...

jih je najmanj deset, naj se ločijo otroci v skupni šoli po maternem jeziku v skupine ali oddelke. Učitelj na takih šolah mora biti več obeh učnih jezikov. Pouk v krščanskem nauku naj se vrši pri vsakem številu otrok v maternem jeziku.

(Poročevalec dr. Jož. Gruden.)

b) Srednje šole.

Drugi slovenski katoliški shod zahteva iznova :

1. Da se državne srednje šole, gimnazije in realke tako preustrojé, da se ne bode v njih ne le nič poučevalo, kar bi nasprotovalo verskemu prepričanju katoličanov, marveč da bodeta vsa vzgoja in ves pouk dejanski pouspeševala katoliško versko mišljenje in življenje naše mladine.

2. Drugi slovenski katoliški shod priporoča vernikom vseh slovenskih škofij, da z vsemi močmi podpirajo deška semenišča; zlasti pozdravlja z velikim veseljem namero presvetlega gospoda knezoškofa ljubljanskega, da se osnujeta škofovska odgojilna zavoda s svobodno katoliško gimnazijo, ter izreka željo, da to škofovo namero podpirajo z vsemi silami vsi verniki ljubljanske škofije.

3. Z zadovoljstvom jemlje shod na znanje, da so se vsled ministerske odredbe z dné 12. junija 1899. za mladino državnih srednjih šol zopet omogočile duhovne vaje, in pozivlja poklicane kroge, da preskrbé mladini vsako leto primerne duhovne vaje in da ji dovolijo zbirati se v Marijine družbe ali kongregacije.

4. Šolskim oblastem, ki so minulo leto pregledavale dijaška stanovanja, se katoliški shod dostojno zahvaljuje. Zajedno pa njim in vsem mladinoljubom iznova toplo priporoča, naj skrbno pazijo na vedenje dijakov zunaj šole, zlasti na dijaška stanovanja, da se bodo dijaki tudi doma versko-nravno vzgajali.

(Poročevalec kan. dr. Andr. Karlin.)

c) Visoke šole.

1. V nadi, da bode nameravano vseučilišče v Ljubljani tudi v verskem obziru ustrezalo zahtevam slovenskega naroda, se pridružuje drugi slovenski katoliški shod zadevnim sklepom deželnega zbora vojvodine Kranjske, storjenim v seji dné 28. februarja 1898. in prošnji dotičnega odbora, izročeni dné 14. oktobra 1898. gospodoma ministerskemu predsedniku in naučnemu ministru in dné 15. okt. 1898 tudi obema zbornicama državnega zbora.

2. Kolikor morejo, naj podpirajo katoliški Slovenci tudi društvo za ustanovitev katoliškega vseučilišča v Solnem gradu.

3. Drugi slovenski katoliški shod jemlje z zadovoljstvom na znanje, da se je ustanovilo na Dunaju slovensko katoliško dijaško društvo „Danica“ in priporoča, naj se ošnuje podobno društvo tudi za slovenske visokošolce v Gradcu.

4. Slovenska Leonina skrbi za nravno in gmotno podporo slovenskim visokošolcem in njih društvom ter posreduje podpore pri „Podpornem društvu za slovenske visokošolce na Dunaju“, pri „Asylverein der Wiener Universität“, pri „Gregoriusverein“ na Gradcu itd.

(Poročevalec dr. Jož. Lesar.)

Nam. K. priteč. Vojkovič

... 11/9 1899 ... [Handwritten notes at the top of the page]

2. Srednje šole ... [Handwritten notes in the right margin, including 'Srednje šole' and 'Visoke šole']

Koblar ... [Handwritten notes in the right margin, including 'Koblar' and 'Solnem gradu']

... [Handwritten notes in the right margin, including 'Solnem gradu']

... [Handwritten notes in the right margin, including 'Solnem gradu']

III. Resolucije socijalnega odseka.

Predsednik: Vodja Fr. Povše.

a) Kmetijski stan.

I. 1. Drugi vseslovenski katoliški shod izreka se, da se ima kmetijski stan organizovati po zadrugah, ki imajo biti obvezne za vsakega kmetovalca, tako da so one pravo stanovsko zastopstvo vsega kmetijskega ljudstva.

Podlaga bodi tej organizaciji okrajna oziroma krajna zadruga; te vse se naj zvežejo v deželni zadrugi in iz vseh deželnih bodi sestavljena tudi zveza vseh v državi nabajajočih se deželnih zadrug.

2. Shod pozdravlja z radostjo vladno predlogo kmetijskih zadrug ter se nadeja, da bo c. kr. vlada dosledno skrbela tudi za sredstva, potrebna za plodnosno delovanje istih ter jim priskrbela brezobrestna ali vsaj nizkoobrestna posojila.

Shod pozdravlja z zadoščenjem, da vlada podpira zadružno organizacijo.

3. Shod pričakuje od c. kr. vlade, da bo z ozirom na že doslej lepo število gospodarskih zadrug, katere se pa bodo povsod osnovala, po vzgledu drugih držav zaukazala nakupovati za državno vojno potrebno žito, vino, seno in sploh druge potrebščine naravnost pri gospodarskih zadrugah.

4. Da se kmetijski stan stalno reši iz oblasti odušnih rok, bodi skrb državi in deželnim zastopom, da pospešujejo in z nizkoobrestnimi posojili podpirajo snovanje Raiffeisnovih posojilnic.

II. Shod zahteva od c. kr. vlade, da z modro brambeno colnino varuje našo domačo kmetijsko produkcijo.

a) Osebito pa bodi državni vladi skrb pri sklepanju bližajočih se novih trgovinskih pogodb, da se odpravi zloglasna vinski klavzula ter stavi toliki uvozni col na italijanska vina, da bodo naši vinorejci zamogli svoj pošteni vinski pridelek po primerni ceni prodajati.

b) Istotako naj se omeji prosti uvoz sadja in sočivja iz Italije.

c) Najzdatniša opora našemu kmetijskemu gospodarstvu je živinoreja, zato bodi skrb vladi, da varuje našo živinorejo in iz nje izviraajoče pridelke ptuje konkurence ter po skrbnih veterinarskih naredbah zagotovi naši živini neopovirani izvoz v sosedne države.

Posebno pa se mora kar najodločneje zahtevati, da se živini iz Rusije in balkanskih držav zapre uhod v naše kraje, to pa že zaradi nevarnosti, da se zanese od tam ondi trajno razsajajoča živinska kuga.

d) Istotako naj se po primerni colnini varuje naša produkcija iz živinoreje: maslarstvo in sirarstvo, ter bodi skrb vladi, da z modrimi zakoni štiti pošteno produkcijo pred sleparskimi ponarejevalci živil.

III. Država naj z modrimi zakoni štiti našo vinorejo ter naj vže vendar izda strogi zakon proti ponarejevanju vina in napravi umetnega vina sploh.

IV. Pri sklepanju trgovinskih pogodb skrbi vlada za trajen izvoz našega blaga v inozemstvo, in osebito za naš les naj dožene dogovore z Italijo in Francijo, da bo naš les imel zagotovljen izvoz v te države.

V. Država naj skrbi za naš izvoz osebito s tem, da podržavi vse železnice, da potem s primernimi voznimi tarifi pospešuje naš daljni izvoz v inozemstvo.

V domači državi pa naj veljajo vozni tarifi za malega in velikega odpošiljatelja isti, ter naj se vsaj na državnih železnicah odpravijo tako imenovane refakcije, ki omogočujajo velikim trgovcem nadvlado na velikem trgu in manjšega producenta onemogočujajo v tekmovanju.

VI. Ker se ima tudi z onostransko državno polovico z Ogersko, urediti medsebojna trgovinska pogodba, zahteva shod, da varuje vlada našo kmetijsko produkcijo pred premočno konkurenco iz Ogerske prihajajočih izdelkov, osobito pa žita, moke in živine, ter naj se od Ogerske vlade najstrožje zahteva, da napravi svojo veterinaro naredbo enako naši, ker le potem je naši živini mogoč trajen, neopoviran izvoz v inozemstvo.

VII. Trgovina z žitom na borzah se mora temeljito preustrojiti in odpraviti takozvani spekulativni promet na termine.

VIII. Ker od leta do leta bolj pomanjkuje delavcev v kmetijstvu, ker jih kmetijstvo ne more zaradi pičlih pridelkov primerniše plačevati, naj c. kr. vlada kmetom s tem pomaga do delavskih moči, da sinove kmetov, ki so za delo na domači kmetiji potrebni, po dveletni vojaški službi odpusti na dom.

IX. Da se ogromno breme obresti, katere imajo plačevati kmetovalci od visokoobrestnih vknjiženih dolgov, vsaj deloma zmanjša, bodi skrb državi in deželam, da se potom državnih in deželnih hipotekčnih zavodov konvertirajo oni dolgovi, od katerih je plačevati nad $4\frac{1}{2}$ odstotkov obresti, v nižje, ne $4\frac{1}{2}$ odstotkov obresti presegajoče dolgove ter naj se uvedejo naredbe za vsakoletno odplačevanje tudi dolga samega v svrhu, da se tekom prihodnjega polstoletja doseže vsaj delno razdolženje kmetskih domov.

X. Da se kmetskemu stanu zagotovi boljše stanje za čas onemoglosti za delo, uvede naj država ali dežela zavode za starostno zavarovanje in pospeši snovanje okrajnih bolniških blagajnic tudi za kmetski stan.

(Poročevalec vodja Fr. Povše.)

b) Obrtni stan.

Da se reši obrtni stan pritiska velekapitala, kateremu ga je izročil liberalizem z načelom neomejene svobode, zahteva II. slovenski katoliški shod sledeče:

1. Uvede in izvršuje naj se stroga izkušnja sposobnosti v vseh vrstah obrti;
2. osnujejo naj se samostojne prisilne avtonomne zadruge z deželnimi in državnimi zvezami, ki naj povzdigujejo stanovsko zavest, skrbé za solidnost izdelkov, urejajo razmerje med mojstri, pomočniki in vajenci, skrbé za revne in onemogle ude, nadzirajo strokovne šole in prirejajo strokovne tečaje;
3. ustanové naj se samostojne obrtne zbornice;
4. za prodajo obrtnih izdelkov, ki se naj po možnosti omeji na izdelovavce, naj si postavijo zadruge skladišča za surovine in izdelke, pri čemer jih naj država in dežela podpirata;
5. konfekcije naj se strogo nadzorujejo in po možnosti nadomesté z združnimi prodajalnicami, krošnjarstvo in potovalna skladišča naj se po možnosti odpravijo, delo po jetnišnicah uredi, da ne bo v kvar mali obrti;

6. izvrševanje več obrtij po jednom podjetniku naj se zabrani in razna dela izročajo naravnost mojstru iste stroke;

7. dežela naj na vso moč podpira domačo obrt: pečarje, lončarje, lesno obrt, čipkarstvo itd.; ti izdelki naj se združnim potom spravljajo na trg;

8. pouk v ljudskih šolah naj se bolj ozira na domače obrtne razmere, ustanove naj se na primernih krajih strokovne šole;

9. uvedejo se naj obrtna sodišča kot obvezna prva instanca v obrtnih stvareh;

10. država naj varuje domačo obrt s primerno colnino in domačim obrtnikom z ustanovitvijo kreditne banke preskrbi nizkoobrestna posojila za nabavo strojev itd.;

11. določi naj se po razmerah maksimalno število vajencev in pomočnikov pri jednom mojstru; pomočniki, ki delajo za podjetnike doma, se naj odpravijo;

12. žensko delo naj se omeji, otroško delo odpravi;

13. nedeljski vsaj 36urni počitek naj se splošno uvede; kjer ni možno v nedeljo ali praznik dati počitka, naj se odloči 36 drugih ur v tednu;

14. država naj izda primerne zakone za obrtna stanovanja in delavnice;

15. obrtne zadruga naj določijo najmanjšo plačo, sorazmerno cenam živeža in stanovanja v dotičnem kraju, in naj skrbé za obrti koristno časopisje;

16. pomočniki se naj:

a) vsestransko strokovno izučé v svoji obrti,

b) pri potovanju naj se jim preskrbé primerna prenočišča, vzbujajo naj se med njimi verska in stanovska zavest,

c) zadruga naj izdajajo pomočniške knjižice, v katerih bodi za vsakega pomočnika spričevalo o pomočniški izkušnji, imena mojstrov in krajev, kjer je prej delal, in datum, kedaj da je delo nastopil in zapustil;

17. skrbi naj se, da se verski, umski strokovni in telesni razvoj vajencev primerno nadzira, da se določijo pogoji o sprejetju, številu in odpustu vajencev, nasledki kršenja pogodbe in koliko se sme vajenec rabiti za hišna dela;

18. v pospeševanje krščanskega življenja snujejo naj se po potrebi rokodelska društva mojstrov, pomočnikov in učencev.

(Poročevalec Iv. Kregar.)

c) Trgovski stan.

Trgovski stan hira vsled konkurence in pomanjkanja stanovske in gospodarske organizacije. Njemu v pomoč izjavlja II. slov. katol. shod:

1. Osnuje naj se tesnejša stanovska organizacija trgovstva, da se bo mogla domača trgovina uspešneje razvijati in braniti. V tem smislu naj se preosnujejo sedanje trgovske in obrtne zadruga.

2. Uvede naj se za vse trgovce, izvzemši branjevce, dokaz vsposobnosti, ki naj ima poseben značaj za velike in poseben za srednje in male trgovce. Vedno naj se pa zahteva poleg potrebnih nraavnih lastnosti dokaz o prestani določeni učni in pomočniški dobi; poleg tega pa tudi dokaz o zadostnem, po razmerah od gosposke v soglasju z dotičnimi trgovskimi zadrugami določenem kapitalu.

*Dolgega gartera gotov kapital
 Jaki aspekti - če nameram sam nima
 kapitala, pa ne postojem soti
 a) gartera? isto nepohebu
 Lesen. kmeti? Iz jeff. lant. ledena
 Kope: kaj se jim pa - če ne postojem
 jobi - pravda? jimi
 zepo v "Stavelshatt" (kaj?)
 Kobleh v. Mar. donu" so (overaj?)
 (estiljo?) selenilo. posto. trj?
 kumpureuro [In nisi neki dir
 Dage: "to so za me fronto; ob. kulu. pa
 gope kras. štistvo. kaj miseljo
 Gobe krasmanja. štistvo. kaj
 Verh. krasmanja. štistvo. kaj
 1916 900*

9. Skrbi naj se delavcem za zdrava in primerna stanovanja. V to svrho ustanovljena društva podpiraj dežela in država z zakoni in doneski.

10. Plača bodi tako urejena, da more vsak delavec pošteno živeti tudi z družino. Vsak delavec mora imeti pravico, da napreduje pri delu in se mu plača primerno zvišuje. Delavec imej pravico do gotovega deleža pri čistem dobičku.

11. Akordno delo naj se odpravi povsod, kjer je nevarno, ali kjer ob neugodnem času vsled njega delavci nimajo zaslužka.

12. Strogo naj se nadzorujejo vsa podjetja gledé na varnost življenja in zdravja; zato naj se pomnoži obrtno nadzorstvo po dejanski potrebi. Za delavke naj se nastavijo obrtne nadzornice. Obrtnim nadzornikom naj se pridelé tudi delavci, katere naj odškoduje država.

13. Za rudo- in premogokope naj se ustanovi stalni rudniški nadzorstveni odbor.

14. Po večjih mestih naj se uvedó občinske posredovalnice za delo.

15. Prepové naj se „truk“.

(Poročevalec Jož. Gostinčar.)

d) Zavarovanje.

Zavarovanje bodi urejeno po deželnih in državnih zakonih in načeloma obvezno. Za obvezno zavarovanje proti požarom naj se ustanové deželne zavarovalnice z monopolom, zavarovanje proti toči in živinskiim boleznim naj prevzame država.

Zavarovanje nižjega ljudstva, kmetov, obrtnikov, delavcev, pomočnikov in poslov za slučaj bolezni, za nezgode, onemoglost in starost naj se vrši s prispevki države, dežele, mest, občin, delodajalcev in delavcev. V bolniške blagajne naj skladajo delavci sami svoje prispevke in jih sami upravljajo pod nadzorstvom deželnih uradov. Ženske bolniške blagajne naj so ločene, v te tudi delodajalci plačujejo tretjino. Bolniška podpora znašaj najmanj toliko, kolikor delavec zasluži.

Zavarovanje proti nezgodam naj plačujejo samo delodajalci; uprava bodi jednostavna. V upravni odbor naj voli vsaka dežela svoje zastopnike, ako je več dežel združenih.

V svrho zavarovanja za starost naj se ustanovi deželni zavod. Za starostne rente naj plačujejo delodajalci, delavci in država.

(Poročevalec dr. Ignacij Žitnik.)

e) Socijalne naloge avtonomnih zastopov.

V političnem oziru se vedno bolj povdarjajo avtonomne pravice narodov, dežel, občin in posamnih stanov. To je znamenje zdravega napredka. Z zavestjo samoupravnih pravic mora pa rasti tudi zavest važnih dolžnosti, ki so jim podlaga. V prvi vrsti stojé tu socijalne dolžnosti. Le tisti samoupravni organizem, ki bo zmanjševal socijalna nasprotja, branil slabejše proti močnejšim, duševno in gmotno dvigal nižje stanove, bo sposoben v smislu pravičnosti in pravega napredka rabiti svojo samoupravo.

Socijalne naloge samoupravnih zastopov so dveh vrst.

I. V prvo vrsto spadajo splošne socijalne naloge:

a) Avtonomni zastopi, vzlasti občine in dežele, so dolžne skrbeti za izobrazbo ljudstva v najširšem pomenu, vzlasti naj vstanavljajo strokovne

rokodelske, kmetijske nadaljevavne, trgovske, gospodinske šole; skrbé naj za pouk, s katerim naj se spopolnujejo, oziroma na novo uvajajo domače obrti; podpirajo naj ljudske knjižnice in poučna predavanja.

b) Avtonomni zastopi naj krepko podpirajo gospodarsko združništvo. Povspešujejo naj vstavljanje Raifajznovih, kmetijskih, obrtnih in stavbnih zadrug s tem, da jim dajejo primerne denarne podpore, da jim pomagajo k potrebnemu kreditu, jim prepuščajo svet za stavišča ali poskuševališča ali jim sami pod ugodnimi pogoji zidajo združna skladišča.

c) Za zdravje naj skrbé avtonomni zastopi v zlasti s tem, da strogo nadzirajo stanovanja, pomagajo delavskim stavbnim društvom, vstavljujejo kopališča, snujejo ali podpirajo ljudska zdravilišča proti jetiki, pijančevanju itd.

č) Vstavljujejo, oziroma podpirajo naj ljudske pisarne.

d) Vstavljujejo naj posredovavnice za delo in stanovanje delavcem in skrbé naj za brezposelne delavce.

e) V lastni upravi naj oskrbljujejo vsa taka podjetja, ki služijo splošnim potrebam: vodovode, elektriške in cestne železnice, tržišča, klavnice itd. V tem smislu naj skrbé, da tudi mali rokodelci lahko vporabljajo strojne sile; na svojih posestvih naj skušajo z vzglednim gospodarstvom, v zlasti z umnim izboljševanjem buditi duha pravega napredka.

f) Pri svojih denarnih zavodih naj skrbé, da bodo v pomoč tudi nižjim stanovom gledé na varčevanje in posojila; dobiček naj porabljajo v zlasti v socialne namene.

g) V ložje izvrševanje socialnih namenov naj si vstanovi vsak avtonomni zastop svoj socialni odbor, v kateri naj se volijo ali pokličejo tudi strokovnjaki in tisti, katerih se tiče socialno delovanje. Vrh tega naj se osnuje točen statistički urad.

II. V drugo vrsto spada skrb avtonomnih zastopov za lastne uslužbenice:

a) Skrb za pravično plačo in primerne plačivne obroke.

b) Dober delavski poslovnik.

c) Delavski odbori kot zastopniki delavcev.

č) Skrb za stare in onemogle delavce in njihove rodbine.

d) Skrb za zdrava stanovanja.

(Poročevalec dr. Iv. Ev. Krek.)

f) *Krščanska usmiljenost.*

II. slov. katol. shod poudarja:

1. da je nujno potrebno vsestransko pospeševati župno organizacijo preskrbe siromakov, ter izraža svoje obžalovanje, da so se župne ubožne naprave vzele cerkvi, najboljši materi ubogih;

2. pozivlje k pristopu k cerkvenim društvom in bratovščinam, kojih namen je, blažiti telesno pa tudi duševno trpljenje, osobito k „Vincencijevi družbi“, ki je najpripravnejša v omenjeni namen, in k pospeševanju le-teh, ter

3. priporoča ustanovitev društva v olajšanje telesne in duševne reve in bede slovenskih izseljencev.

4. Drugi slov. katol. shod si šteje v dolžnost, izreči raznim redovom in kongregacijam za njihovo

požrtvovalno delovanje po dobrodelnih zavodih, sirotišnicah, bolnišnicah itd. zahvalo, ter izraža željo, naj se snujejo dobrodelni zavodi, osobito pa vzgojevalnice za poldoraslo mladino, in naj se taki zavodi, kjerkoli se snujejo, povsodi izročajo redovom ali kongregacijam ali sploh cerkvenim rokam, v katerih najboljše vsestransko vspevajo.

5. Nadalje izreka II. slov. katol. shod tudi zahvalo vsem podpirateljem naše učeče se mladine.

(Poročevalec dr. Viljem Schweitzer.)

IV. Resolucije časnikarskega odseka.

Predsednik: Kanonik Andrej Kalan.

a) Znanost.

1. Drugi katoliški shod pohvalno priznava trud onih katoliških slovenskih učenjakov, ki so se od I. katol. shoda sem potrudili za znanstvo v soglasju s katoliškimi verskimi nauki.

2. Poudarja pa nujno potrebo, da se znanstveno delovanje slov. učenih mož v prid katoliški resnici in narodu čim najpreje organizuje.

3. V ta namen naj se oživi „Leonova družba“, ki naj dobi za svoje delo čim največ razumnikov slovenskih.

4. Imenovana organizacija naj skrbi, da se priredi vsako leto vsaj jeden znanstven shod za vse Slovence na primernem kraju.

(Poročevalec kanonik dr. Fr. Lampe)

b) Umetnost in leposlovje.

1. Drugi slov. katol. shod priznava veliki pomen lepe umetnosti, obžaluje pa tudi veliko moralno kvar, ki je je kriva zloraba umetnosti, in izjavlja, da veljajo tudi za umetnost in umetnike krščanska načela in večni božji zakoni.

2. II. slov. katol. shod hvaležno priznava hvalevredno delovanje „Društva za krščansko umetnost“ na polju cerkvene umetnosti, „Dom in Sveta“ in „Vrtca“ na leposlovnem polju ter priporoča vsem Slovencem, da podpirajo krščanska umetniška društva in negujejo domače v krščanskem duhu vrejevane leposlovne liste.

3. II. Slov. katol. shod priporoča: osnuje naj se poseben odsek „Leonove družbe“, čigar skrb bodi: družiti krščanske leposlovce, zbirati in spodbujati mlade nadebudne pisatelje, kazati jim pravo smer, podpirati jih s svetom, knjigami in gmotnimi sredstvi. V ta namen naj se ustanovi tudi poseben sklad.

(Poročevalec dr. Aleš Ušeničnik.)

c) Tisek.

1. Drugi slov. katol. shod radostno in hvaležno priznava, da se je od I. slov. katol. shoda sem mnogo storilo za katoliški tisek v smislu resolucij, sklenjenih na I. slov. katol. shodu. Izraža pa shod tudi prepričanje, da je vsem izobraženim katoliškim Slovencem ravno na časniškem polju v prihodnje treba še pomnožiti delovanje, da zaježimo med našim narodom razširjanje brezverstva in moralnega propada, ki mu grozi vsled naraščajoče sile veri sovražnega duha, pojavljajočega se zlasti potom liberalnega časopisja tudi v naši domovini.

V krepkejšo obrambo kršč. idejalov v verskem, narodnem in gospodarskem pogledu se priporoča:

gledé na politično časništvo: osnovati časniški odbor, obstoječ iz uredništev slov. katol. časnikov in katoliških politikov, kateri imej nalogo:

a) vzdrževati in pospeševati s shodi in pismenim potom medsebojno sporazumljenje in podporo ter odločevati smer in taktiko pri obdelavanju pojavljajočih se vprašanj,

b) osnovati časniško dopisovalnico, kot središče za vse v zvezi stoječe časnikarje, po posebnem tajniku organizovati dopisnike, dajati jim informacij in za slučaj sovražnih napadov pravnih svetov in pomoči.

(Poročevalec kurat Anton Koblar.)

č) *Farne knjižnice itd.*

Da se med ljudstvom razširja prava posveta in isto obvaruje pogubnega vpliva slabih časnikov in knjig, naj se ustanavljajo bralna društva, bralni krožki in farne knjižnice. — Za poslednje se osnuj kakor hitro mogoče osrednji odbor za vsako škofijo, ki izdelaj načrt, kako je farne knjižnice vstanavljati in voditi, in seznamek knjig, ki so pisane v pravem duhu in za ljudstvo primerne. — Od časa do časa naj se v kakem listu (morda kot priloga) novejše knjige kratko ocenijo in dobre vodstvom knjižnic priporočajo za nakup. (Poročevalec dr. Jos. Gruden.)

d) *Ljudsko in mladinsko slovstvo.*

Naša dika in naš ponos je družba sv. Mohorja. Drugi slovenski katoliški shod priporoča vsem pisateljem, naj jej posveté svoje najboljše moči; vsem poverjenikom pa, naj nabirajo ude z neutrudno vnemo. Nadaljujejo naj se zbirke knjižic, zasnovane po raznih katoliških tiskovnih društvih in drugih katoliških društvih, ki imajo namen blažiti ljudstvo in je poučevati zlasti v verskih in socialnih vprašanjih.

Drugi slovenski katoliški shod je prepričan o veliki važnosti zanesljivih ocen za razvoj dobrega vzgojilnega mladinskega slovstva. Zato priporoča, naj se te ocene z enako natančnostjo nadaljujejo, stariši, vzgojitelji in učitelji pa naj požrtvovalno širijo mej mladino odobrene, po obliki in vsebini dobre mladinske spise, zlasti „Vrtec“ in „Angelček“.

(Poročevalec katehet Alojzij Stroj.)

e) *Izdajanje slovenskih pesnikov in pisateljev za ljudstvo in mladino.*

Da dobi naše ljudstvo dovolj poštenega zabavnega berila in da se izlasti odrasla mladina po možnosti obvaruje pred vsem, kar je slabega in kužnega v slovenskem leposlovju, priporoča II. slov. katol. shod, naj se poskrbi za posebno, izlasti stvarno dobro izbrano ter očiščeno, zelo ceneno izdajo slovenskih pripovednih pisateljev in pesnikov, starejših in novejših. V ta namen naj se sestavi odbor večjih mož, ki slovensko leposlovje dobro poznajo in ki bodo po skupnih posvetovanjih vestno odbirali za tako izdavanje primernih spisov.

(Poročevalec dr. Miha Opeka.)

V. Resolucija organizacijskega oddeska za II. slov. katol. shod.

Predsednik: Dr. Iv. Evg. Krek.

Drugi slovenski katoliški shod povdarja nujno potrebo, da se vsi katoliškomisleči Slovenci krepko organizujejo v obrambo svojih vzorov. Na temelju

resnic katoliške vere in v tesni zvezi s cerkvenim organizmom naj vstvarjajo razne organizacije, edine v namenu, raznolike v sredstvih. S skupno duševno in gmotno pomočjo naj se postavijo v boj proti otrovemu liberalstvu in materijališki socialni demokraciji; združujejo naj se vsi stanovi požrtvovalno v tem boju. Skrb, da se ohrani in poživi katoliško mišljenje in življenje, mora biti vsem izobražencem in ljudstvu, duševno in telesno delavnim, duhovnom in neduhovnom, prva in najsvetejša zadeva. Vsi morajo tudi vzajemno sodelovati, da se zagotovi Slovincem v avstrijski državi samostalen naroden obstoj in razvoj, ki je nujen pogoj, da se jim ohranijo idealni blagri javnega in zasebnega življenja. V tem smislu izreka II. slov. katol. shod, da odobrava sklepe vseslovenskega in istersko-hrvatskega shoda dné 14. kimovca 1897.

Posebej priporoča:

1. V izvršitev shodovih sklepov in v pripravo za tretji slov. katol. shod naj si izvoli shod izvrševalni odbor, ki naj sestoji iz načelnika in po enega tajnika za Kranjsko, Koroško, Primorsko in Štajarsko. Načelnik in kranjski tajnik naj bivata v Ljubljani. V vsaki deželi naj se po zaupnih možeh vstanovi deželna katol. organizacija.

2. Vstanavljajo naj se za posamezne kraje, župnije, občine ali okraje (dekanije, okrajna sodišča, glavarstva) katoliška politiška društva. Vsako tako društvo naj se dogovori z lastništvom kakega katol. lista tako, da bo vsak društveni član dobival dotični list kot glasilo svojega društva.

3. Pri snovanju in preosnavljanju politiških in nepolitiških društev naj se pazi, da društveno delovanje ne bo kalilo rodbinskega življenja; v prvi vrsti naj se gleda, da bodo društva služila pouku in blaženju srca; odstranja naj se vsaka priložnost za potrato in razkošnost.

4. Društva naj redno prirejajo razmeram primerne shode in predavanja. Skrbé naj vzlasti, da se po stanu društvenih članov v pozimskem času osnuje reden strokoven pouk; tako n. pr. v elementarnih naukih, umnem kmetijstvu, domačih obrtih, knjigovodstvu in članom primernih pravnih tvarinah.

5. Snujejo naj se javne bravnice in knjižnice. Želeti je, da se v vsaki fari s sodelovanjem domačih duhovnikov in zato vnetih lajikov organizuje po tem potu berilo in širi izobrazba med ljudstvom.

6. Po mestih in večjih trgih naj se osnujejo s pomočjo nepolitiških društev ljudske pisarne, kjer naj dobivajo člani pouk in svet. V ta namen naj se sestavi strokovnjaški odbor za finančne, prometne, pravne in potrebne strokovne zadeve. Nastavi naj se tajnik, ki vsprejema vprašanja, jih po možnosti sam rešuje, sicer pa oddaja zadevnim odbornikom. Zaupniki naj posredujejo po oddaljenih krajih med pisarno in ljudstvom. V posamnih slučajih bo treba odvetniške pomoči. Zato naj se sestavi zapisnik tistih odvetnikov, katerim bodo izročale pisarne dotične zadeve. V pokritje pisarniških stroškov naj skrbé razna društva v pisarniškem okrožju. Pobirajo naj od svojih udov mal prispevek v ta namen. Zato pa naj udje dotičnih društev dobivajo pomoč v pisarni brezplačno. (Poročevalec dr. Iv. Ev. Krek.)

